Spomienky na mamu

Celý náš spoločný život, ako si pamätám, nám mama zdôrazňovala, aby sme sa nesnažili písať. Podľa toho budú vyzerať aj moje spomienky. Žili sme s mamou v trojizbovom byte traja bratia, najstarší Jano, najmladší Mišo, ja, pes Doxo, fenka Asta, mačka Ťapa, papagáj, morča a občas opustené zvieratká, ktoré sme my alebo naši kamaráti našli niekde vonku.

Na návštevu k nám chodieval zubár s manželkou. Pri jednej návšteve prišli aj s malým šimpanzom. Bol úžasne zlatý. Vyliezol po záclone na garnižu, skočil na kreslo a opäť na záclonu. Záclona to nevydržala. Hneď som vedel, že takú opičku musím mať. Keď som asi mesiac mamu otravoval a nedal si ju vyhovoriť, mama mi sľúbila, že na narodeniny dostanem opicu. To som ale nevedel, že bude plyšová!!! Zlý a sklamaný "Ferko" (tak ma mama potom pomenovala v knihe) ju potom hodil do kúta tak, že jej prasklo očko. Tento príbeh pokračoval a nakoniec vznikla knižka Opice z našej police. Moja manželka mi niekedy s úsmevom pripomína, že aj tak ma nemala rada už keď mala 7 rokov a túto knihu čítala.

Zvieratká hrali v našom živote dôležitú úlohu a cítili sa u nás vždy dobre. Na 15 narodeniny dostal môj starší brat Jano nemeckého ovčiaka. V rodokmeni mal napísané meno Erik, ale brat mu dal meno Doxo, podľa slávneho anglického policajného psa. Keď zvonil u nás poštár, vždy držal zvonku dvere a kričal: *„Neotvárajte!"* Brat Jano chcel študovať veterinu v Brne a mal tam dohodnuté ubytovanie pre Doxa. Aby nám všetkým nebolo smutno, priniesol 7 mesačnú fenku nemeckého ovčiaka Astu. Prešla si už 4 domácnosti. Nikde dlho nevydržala. Bola milá a k nám žijúcim v jednom byte veľmi prítulná. Problém bol v tom, že milo privítala každú návštevu a potom jemne pohrýzla do zadnej časti tela. Hneď prvý deň starú mamu a susedu Magdušku, ktorá pracovala v mäsokombináte a zásobovala nás občas podpultovou sviečkovou za 40 korún. Ďalšie dni sa to opakovalo a po týždni mama rozhodla, že Asta musí ísť preč. Našla slušných ľudí, ktorí bývali v domčeku so záhradou na druhom konci Bratislavy. Po troch dňoch nám zatelefonovali, že Asta utiekla. Keď sme ju na ďalší deň našli čakajúcu pri vchode do nášho domu, mama rozhodla, že Asta zostane navždy naša. Mama potom občas niekomu zaplatila bolestné. Aj volebným agitátorom.

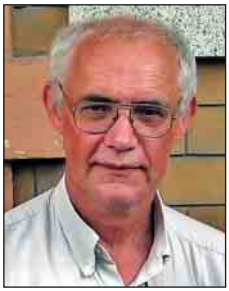

Keď sme boli menší, mali vždy všetci naši kamaráti u nás otvorené dvere a tak bolo u nás vždy veselo a plný byt detí. Mama spávala keď sme boli v škole a pracovala skoro celú noc. Mali sme doma s mamou dohodu a večer sme už boli ticho. Po prvých voľbách po roku 1968 jej v Československu prestali vychádzať knihy a nezamestnali mamu ani v zelovoci, kde chcela predávať. Nebolo to pre ňu ľahké obdobie, ale doma sme to vôbec nepociťovali. Len nás navštevovalo oveľa menej jej kamarátov. Tí čo sa nebáli, zostali kamarátmi na celý život. Napríklad herečka Eva Kristínová. Mama si želala, aby bol jej popol po smrti rozprášený. Jej želanie sme nesplnili na žiadosť jej kamarátky pani Kristínovej.

Mamina urna je teraz uložená na krásnom mieste v jej rodnej dedine Kráľovej Lehote.

syn Juraj

Život a dielo Kristy Bendovej

Kristína (umelecké meno Krista) Bendová sa narodila 27. januára 1923 v Kráľovej Lehote. Jej rodným domom je bytová časť miestnej železničnej stanice. Otec Oldřich Benda, narodený 30. mája 1896 v Předmericiach nad Labem, bol prednostom kráľovolehotskej železničnej stanice. Matka Kristína, rod. Čimborová, sa narodila 18. augusta 1900 v Krásne nad Kysucou. Malú Kristínku pokrstil 18. februára 1923 v rímskokatolíckom kostole Všetkých Svätých v Hybiach dekan Ladislav Mikula. Krstnými rodičmi boli Vítezslav Benda a Johana Bendová z Hradca Králové. O necelé dva roky, 18. novembra 1924 sa Kristínke narodil brat Oldrich.

Železničná stanica Kráľova Lehota bola v tej dobe vzorne udržiavaná. Priestor pred stanicou a nástupiská boli vysypané bielym pieskom. Hneď vedľa pravej strany budovy stanice bol malý park s lipami, v strede so studňou s kolesom na ťahanie vody. Po pravej strane parku stáli drevené záchody a vedľa nich zo západu sa rozprestierala záhrada ohradená dreveným plotom s kvetinovými záhonmi a chodníčkami vysypanými bielym pieskom. Na dobovej fotografii (obr. č. 2) v tejto kvetinovej záhrade hneď za plotom stoja dve malé dievčatá oblečené v bielych šatočkách. To menšie dievčatko je Kristínka Bendová a to väčšie je Milka Bukovinská, dcéra staničného zamestnanca. Napravo od dievčat v strede záhrady je žena v bielych šatách, matka Kristínky. V roku 1950 pri výstavbe reléového staničného zabezpečovacieho zariadenia v mieste parku k staničnej budove pristavili nové murované objekty a v mieste kvetinovej záhrady zriadili plochu pre otáčanie autobusov a tak tieto krásne priestory úplne zničili.

Do 1. ročníka Štátnej ľudovej školy v Kráľovej Lehote chodila v rokoch 1929 – 1930. Pri každej slávnosti v dedine nechýbalo aj kultúrne vystúpenie žiakov. Niekedy si žiaci nacvičili len

2. Železničná stanica Kráľova Lehota s parkom a kvetinovou záhradou, 1930

krátke divadelné scénky. Pri jednej takej v roku 1929 vyšla na javisko aj 6 ročná Kristínka Bendová a zabudla text. Nezaváhala však, jednoducho sa opýtala: *„Ocko, čo to mám hovoriť?“* , čím vyvolala úsmev u vďačných divákov.

Prežila šťastné detstvo, ktoré neskoršie zakódovala do tvorby literatúry pre deti. Spomínala si naň takto: *„Detstvo bolo strašne fajn, liptovské: od strachu pred skamenelým vlkom na Vachtárovej až po akýsi čudný pocit (nevedela som vtedy, že sa to volá krása), keď bol Kriváň ešte zasnežený a dolu na trati vyskakovali už spomedzi kameňov aj pri koľajniciach zlaté podbele. Prvé boli pesničky, čo ma učila tetka Marka z Hýb, potom s deťmi v kráľovolehotskej škole riekanky, vyčítanky. Keď som mala päť rokov, naučila ma mama celého Turčína Poničana. Keď sa ma doteraz hocikto spýtal na detstvo, ešte nikdy som si nespomenula na iné, len na to najkrajšie, liptovské. Z neho som si aj najviac zapamätala, hoci trvalo iba sedem mojich rokov”.*

3. V Kráľovej Lehote, 1928. Zľava Kristínka, otec Oldřich, srnka, matka Kristína a brat Oldrich

4. Ako 15 ročná

V roku 1930 Odřicha Bendu preložili za prednostu železničnej stanice v Kremnici a rodina sa presťahovala tam. V knihe Nezábudky o detstve v Kráľovej Lehote a odchode z nej napísala: *„ ... Nakoniec som teda veľmi spokojná, že som sa narodila v krásnej liptovskej dedinke pod Tatrami, aj že som sa narodila ako tunajšie dievča. Vtedy sa začal môj ozajstný životopis ... v tej dedinke, v Kráľovej Lehote, nebola drogéria a teda tam nepredávali cumle. Preto mi v ústach nič nezavadzalo a naučila som sa rýchlo a po slovensky rozprávať ... oproti nášmu domu stál vysokánsky vrch, zvaný Vachtárová, a na ňom veľká sivá skala. Keď sa zotmelo, vyzerala ako vlk. Ja som vždy vybehla pred dom, pozrela na skalu-vlka, krásne som sa zľakla a utekala sa domov báť ... Okrem tohto skalného vlka sme mali aj živú kravu, psa, sliepky, prasiatko a naozajstnú srnku.*

5. V Nových Zámkoch, 1938. Zľava matka Kristína, brat matky, otec Oldřich, Kristínka a brat Oldrich

Našli sme ju v hore. Bola tak maličká, že ešte nevedela, že tráva je na žranie. Preto sme ju krmili mliekom z fľaše ... Koniec môjho životopisu nastal, keď sme sa odsťahovali z Kráľovej Lehoty. Bolo to na jar, mala som oblečený zelený zimný kabátik s bielym kožušinovým golierikom ... Stáli sme na stanici a čakali na vlak. Vtedy prileteli dve včely a sadli si mi na kožušinový golierik. Možno si mysleli, že je to nejaká snežienka. Stála som, ani som sa nepohla, aby neodleteli. Vedela som, že sa prišli so mnou rozlúčiť. Vtedy sa mi prvý raz v živote chcelo plakať a nevedela som ani prečo, lebo ma nič nebolelo ... Potom sme odcestovali a už sme bývali inde. To je koniec môjho životopisu. Lebo odvtedy sa všetko vlastne len opakuje, ibaže inde, s inými ľuďmi ...“

Kristínka chodila do 2. až 4. ročníka Štátnej ľudovej školy v Kremnici v rokoch 1930 – 1933. V roku 1933 sa rodina presťahovala do Nových Zámkov, kam otca znova preložili. Tam v rokoch 1933 – 1934 chodila do 5. ročníka Štátnej ľudovej školy a v rokoch 1934 – 1938 študovala v 1. až 4. ročníku Štátneho reálneho gymnázia. Európy sa začali zmocňovať fašistické štáty a zástupcovia Nemecka a Talianska prijali vo Viedni 2. novembra 1938 arbitrážne rozhodnutie o odstúpení jednej tretiny Slovenska fašistickému Maďarsku, ktoré bolo ich spojencom.

Na maďarskom území sa ocitli aj Nové Zámky, preto sa rodina musela presťahovať do Banskej Bystrice. V tomto meste študovala v rokoch 1938 – 1942 ročníky 6. až 8. na Štátnom slovenskom dievčenskom gymnáziu K. Kuzmániho. Matematika jej nejako nešla. Profesor Pavel Bartoš si raz vzdychol: *„Bendová, vy budete moja smrť“*. A ona bola nešťastná, nie pre známku, lebo pán profesor nedával zlé známky, ale preto, že tomu dobrému človeku nebola schopná urobiť ani tú najmenšiu radosť. Birmovaná bola 24. mája 1942 v kostole Nanebovzatia Panny Márie v Banskej Bystrici a prijala birmovné meno Mária.

Už počas štúdia na banskobystrickom gymnáziu začala publikovať básne v študentských a krajových časopisoch. Na Filozofickej fakulte Slovenskej univerzity v Bratislave študovala v rokoch 1942 – 1944 kombináciu slovenčina – ruština a v rokoch 1944 – 1945 na Štátnom konzervatóriu

6. Ako 18 ročná

7. Na Dievčenskom gymnáziu v Banskej Bystrici, 1941. Krista Bendová v prostrednom rade sprava štvrtá

v Bratislave dramatický odbor. Štúdium zo zdravotných dôvodov v roku 1945 prerušila a nedokončila ho. Na všetkých vysvedčeniach zo škôl mala uvedené meno Kristína Bendová. Po príchode do Bratislavy začala publikovať v literárnych časopisoch Elán a Tvorba. Patrila ku skupine mladých autorov, ktorí zaujali kritický postoj proti fašizmu.

Keď sa do svojho rodiska po rokoch už ako slečna raz vrátila, ponavštevovala bývalých najbližších susedov Olašínovcov a Teplických. Ku pani Teplickej sa pri bráničke do záhrady prihovorila: *„Teta poznáte ma?“* Pani Teplická sa zahľadela na ňu a povedala: *„Samozrejme Babuľka moja, že ťa poznám ...“* a obidve sa objali.[1]

8. Počas liečenia vo Vysokých Tatrách s prvým manželom Ing. Gondom, 1946

9. V Budmericiach s manželom Jánom Kostrom (v strede) a sovietskymi spisovateľmi, 1951

V rokoch 1945 – 1948 sa liečila na pľúcnu chorobu vo Vysokých Tatrách. V roku 1946 sa vydala za Ing. Jána Gondu. Jej prvé básne z rokov 1942 – 1945 vyšli v roku 1948 v zbierke Listy milému. Odmietla v nej konvenčné poňatie lásky a žiadala citový vzťah bez ilúzií, falošе a pretvárky. Lásku včlenila do občianskych pocitov, do obáv a starostí o iných. V tom roku jej vyšla aj zbierka Milenec smútok, v ktorej reagovala na svoju životnú situáciu podmienenú ťažkou chorobou. Sú to verše o bolesti, smútku a ľudského nešťastia, keď namiesto radosti z nových dní prišlo tušenie smrti. Súčasne však vydala v roku 1948 aj zbierku

[1] *Rímskokatolícky farský úrad Hybe, Kniha pokrstených, rok 1923, č. 6; Rímskokatolícky farský úrad Banská Bystrica, Kniha birmovaných, rok 1942, č. 41; ALU SNK Martin, Bendová Krista (1923 – 1988), sing. 184 BK 8 Rodný list a sign. 184 BK 25 Vysvedčenia 1929 – 1945; Bendová, K.: Nezábudky. Môj životopis. Bratislava 1980, s. 123; Podľa spomienok Ždenka Teplického (nar. 28.5.1930) zo dňa 6. 12. 2012.*

10., 11. Na rodinnej chate na Čertovici
so spisovateľkou Klárou Jarunkovou,
jej manželom, otcom Oldřichom a synom Jurajom

Ruky, v ktorej prekonala skľúčenosť z choroby vierou v zmysluplnosť ľudského života. Optimistický životný postoj tu víťazí nad smútkom a tmavými chvíľami človeka.

Jej poézia vyústila do úvah o ľudskej existencii, do úsilia čo najviac poznať a poznané vysloviť. V jednom zo svojich denníkov, ktoré si písala, v roku 1958 poznamenala: *„Básnik má chodiť kade – tade a odpozorovať si životné javy"*. O mládeži raz povedala: *"Stavať sa na zadné nohy je vec zdravá, u mladých potrebná"*. Pre Kristu Bendovú bolo charakteristické, že chcela oboma nohami stáť vo virvare denných udalostí a v čo najširšom kolektíve prežívať premeny spoločnosti. Absolvovala množstvo literárnych besied s dospelými i detskými čitateľmi v knižniciach a školách, na pracoviskách a v kluboch. Zúčastňovala sa putovných akcií spojených s popularizáciou detskej knihy. Jednou s takýchto akcií bolo aj putovanie rodným Liptovom s pioniermi po stopách spisovateľa Fraňa Kráľa.

Po krátkej redaktorskej práci v denníku Pravda bola v rokoch 1948 – 1950 redaktorkou kníh pre deti vo vydavateľstve Pravda v Bratislave. Jej zbierka básní Krajina šťastia z roku 1950 je o budovaní socialistickej vlasti, v ktorej vtedy videla lepšiu budúcnosť pre ľudí. Touto básnickou zbierkou sa pripojila k úsiliu vtedajšej socialistickej lyriky o priamu spoločenskú angažovanosť.

12. So svojimi deťmi. Zľava synovia Ján, Juraj a Michal

Od 16. septembra 1950 nastúpila na sekretariát Zväzu slovenských spisovateľov, kde pracovala do roku 1956. Bezdetné manželstvo s Jánom Gondom trvalo krátko, znova sa vydala 24. marca 1951 v Bratislave za spisovateľa Jána Kostru. S ním mala synov Jána, Juraja a Michala. Opäť sa vrátila k ľúbostnej poézii. Téma ľúbostného vzťahu muža a ženy i lásky v živote sa odzrkadlila

v jej zbierkach O tú pieseň (1955), Cez oheň a vody (1960) a Riziko (1965). V zbierke Riziko úryvok z básne Ďakujem ti znie:

Ďakujem ti, poézie vyhňa horúca,
že keď prišla tuhá chvíľa,
vždy si sa mi otvorila
a čo som aj slabý kováč,
čo aj hrubo kujem slová
že sú plné chýb –
vďaka, vyhňa poézie,
vďaka za pohyb.

Ľúbostnou poéziou je aj zbierka Variácie na Osudovú a Nedokončenú (1967). V nej popri návratoch do minulosti sa pokúša odkryť korene problémov, vzdáva sa ilúzií, ale neprepadá pesimizmu. Jej poézia vyúsťuje do úvah o ľudskej existencii, do úsilia čo najviac poznať a poznané vysloviť. Po tejto zbierke prestala s básnickou tvorbou pre dospelých. Až v roku 1976 vyšiel výber z jej doterajšej tvorby pod názvom Pred zrkadlom.

Hodne prekladala z ruskej literatúry (Inberová, Maršak, Saburov) a českej literatúry (J. Čapek, J. Noha). Aktivizujúce postoje k životu uplatnila v próze pre dospelých Prvé kroky (1959), ktorá je o hľadaní životnej orientácie mladej hrdinky v predmníchovskej republike a v próze Súdca bude ľud (1959). V roku 1959 sa angažovala v procese s gréckym vlastencom Manolisom Glezosom scenármi pre televízne filmy a reportážnou knihou Grécko žaluje.

14. Na liečení v kúpeľoch Číž (uprostred), jún 1956

15. Pri práci, 1958

Pracovala v mierovom a ženskom hnutí. V rokoch 1949 – 1966 bola členkou Slovenského výboru obrancov mieru a v rokoch 1956 – 1967 členkou výboru čs. žien na Slovensku. Ako členka československej delegácie sa zúčastnila Svetového kongresu žien v Pekingu v Číne v roku 1957 a v Göteborgu vo Švédsku v roku 1963. Nebola len dlhoročnou funkcionárkou ženského hnutia, ale z titulu svojej funkcie pomáhala riešiť problémy priamo na pracoviskách a v rodinách žien. Rada si vypočula, čo ľudí zaujíma, z čoho majú radosť, aj to čo ich trápi, v čom by potrebovali pomôcť. Mala dobré srdce a keď mohla, každému pomohla v jeho ťažkostiach, alebo aspoň dodala odvahu, životný optimizmus.

Bola priama, servítku pred ústa si nikdy nedávala. V roku 1953 do svojho denníka napísala: *„Ja mám takú sprostú náturu – vždy tresnem ľuďom, čo si myslím“*. Krátky čas pracovala v redakcii detského časopisu Ohník, potom bola v rokoch 1956 – 1958 redaktorkou satirického časopisu Roháč a v rokoch 1958 – 1964 redaktorkou denníka Pravda. Od roku 1964 sa venovala iba písaniu ako profesionálna spisovateľka.

16. Na letisku v Pekingu (zľava tretia)
Svetový kongres žien v Pekingu v Číne, 1957

17. Na zasadaní kongresu (zľava druhá)

Do literárneho vývinu na Slovensku prispela predovšetkým ako autorka pre deti, kde napomohla formovaniu modernej parodizačnej rozprávky a moderného humoristického žánru. Spočiatku písala pre deti len verše, potom striedala verše s prózou a nakoniec celkom zakotvila v próze. Dominantnými znakmi jej tvorby sa postupne stávali humor a fantázia. Námety čerpala najmä z bežného života detí, často chodila do škôl na besedy s nimi. Kresby do väčšiny jej kníh vytvorila Božena Plocháňová, ilustrátorka detských kníh a učebníc.

Jej veršovaným debutom pre deti predškolského veku bola tradičná riekanka ozvláštnená detským hrdinom pod názvom Čačky – hračky (1949). Detské vnemy, pozorovanie vecí a javov, zážitky a predstavy pretavila poetka do ihravých riekankových útvarov, okorenených vtipom a osladených spevným rytmom a plnozvučnými rýmami:

Šijem košieľočku tenkú
Pre bábiku Magdalénku.
Druhá bude hrubá
pre pajáca Kuba.

alebo

Ja som kvietok fialôčka,
aké nebo, také očká,
aká tráva, také šaty,
hrej ma slnko, lúčik zlatý!

Láskavý vzťah k deťom cítiť z poézie Vtáčky (1951) a Zvieratá (1951). V ďalších zbierkach Čo sa robí, čo sa stalo (1950), Pionierský pochod (1952) a Priamy smer do Tatier (1953, spolu s J. Kostrom) prevažujú motívy zamerané na výchovu detí k socializmu. Neskoršie o tom povedala: *„Ničoho, čo človek v živote robí s čistým srdcom a čistým úmyslom, sa neslobodno zrieknuť. Človek by tak poprel sám seba. Hoci ma trochu zamrazí, keď čítam dnes niektoré veršíky z Pionierskeho pochodu, nemienim ho ani poprieť, ani odvolať. Len si vziať ponaučenie. V každom ohľade, aj mimoliterárnom“.*

V knihe Bola raz jedna trieda (1956) sa už nedrží vplývania na spoločenské vedomie dieťaťa, ale vytvára verše spôsobom veselej pedagogiky. Táto kniha patrí do základného fondu čítania detí na Slovensku a vo viacerých prekladoch prenikla aj do zahraničia. Sú v nej piesňový rytmus, vtipné pointy a veselé refrény:

Bola raz jedna trieda
v tej triede bola krieda.
Tá krieda bola biela
a bolo jej dosť veľa.

No prišiel Miško Šuška,
Šup kriedu do vrecúška!

V tejto knihe báseň Keby mala rozum stonožka je o chlapcovi, ktorý svoje nohy používa na samé nezbednosti:

Keby mala rozum stonožka,
ináč by si život zariadila:
dvoma nôžkami by prala, dvoma šila,
dvoma obed navarila,
dvoma hrala futbal, dvoma hádzanú,
dvoma útok, dvoma obranu,
dvoma by zas mohla kosiť trávičku,
dvoma dojiť pánbožkovú kravičku,
slovom – možnosti by bolo nemálo,
prekrásne by všetko klapalo,
keby ...
Keby mala rozum stonožka.
Nech si vezme príklad od Jožka!

20. Medzi deťmi v Dome pionierov a mládeže v Bratislave

V humoristickom trende pokračovala aj v malej zbierke Cirkus Hopsasa (1957). V knihách básní Ako Jožko Pletko poplietol so všetko (1955) a Ako Jožko Pletko upratať chcel všetko (1959) si pri dosahovaní humoristického efektu vypomohla situačnou komikou.

S prózami pre deti začala v malej jemne ladenej zbierke Nezábudky (1955). V autorkinom najúspešnejšom prozaickom diele Opice z našej police (1966) je zdrojom humoru hra založená

na detskom výmysle a jeho prežívaní ako reality. Námet knihy je čerpaný z detského života jej troch synov.

K modernej podobe detskej knihy sa prepracovala v cykle 64 rozprávok o Osmijankovi (1965 – 1971), ktoré vyšli viackrát knižne. Popularitu cyklu o Osmijankovi urobila rozhlasová podoba týchto rozprávok, ktoré šesť a pol roka každý štvrtok večer prenášal deťom na dobrú noc herec Ctibor Filčík. Aj humoristické ladenie rozprávok o Osmijankovi je založené na výmysle detí, pričom autorka zvýraznila stereotyp sveta dospelých. Postava Osmijanka tu sprostredkúva deťom svoje poznatky zo života, zoznamuje ich s objavmi, s drobnými príhodami, s udalosťami a zápletkami, do ktorých sa dostáva. Bol to začiatok modernej slovenskej rozprávky.

21. Na Svetovom kongrese žien v Göteborgu vo Švédsku, 1963 (sprava druhá)

Kniha veršov Čiernobiela rozprávka (1962) je o návšteve zoologickej záhrady, stretnutie bieleho a čierneho dieťaťa, o hre detí na kozmonautov. V nej verše Oblačná rozprávka:

Bol vám raz mráčik počerný,
Plával si v modrej výške.
Mal uško tu a chvostík tam –
A podobal sa myške.

Zbadal ho biely obláčik,
Čo blúdi po nebíčku.
Ten ponášal sa na mačku,
Nuž poď ho – chytať myšku.

22. S plyšovou opičkou, predlohou knihy Opice z našej police

Vo veršovanej skladbe Sedem zlatých tajomstiev (1963) ilustruje deťom mnohoraké využitie kukurice. Láskavý vzťah k deťom, vtipné využívanie komických situácií a charakteristických vlastností detí dokumentujú aj jej ďalšie knihy poézie a prózy Frčko a ježko (1962) a Kde bolo, tam nebolo (1966). V tej druhej vymýšľa fiktívne situácie, v ktorých by ľuďom chýbali nite, hodiny, nádoby, kalendáre, písmeno A a iné, čím vedie deti zábavným spôsobom k uvedomeniu si súvislostí

23. S jedným z malých čitateľov

24. Minister M. Válek udeľuje K. Bendovej Cenu F. Kráľa za najlepšie dielo v detskej literatúre, 9. 3. 1970

25. A. Plávka odovzdáva K. Bendovej Cenu ZSS za Osmijankové rozprávky, 20. 12. 1973

rozličných vecí a javov. Básnické miniatúry Zázračné cvičky (1970) a Tryskom na ihrisko (1970) sú adresované deťom predškolského veku. Potom vydala knižky Bimbo cestuje (1969) a reporelá Mám koníčka bieleho (1969), Zakvákala žabka (1969), Odtrhni si básničku (1978).

Do denníka si pri dátume 29. 10. 1970 zapísala: *„Dnes mal otec pohreb. Zomrel 26. 10. 1970“.*

Oživená postavička, ktorá sa zrodila na plote z postupnej detskej kresby nôh, nohavičiek, fúzatej a bradatej hlavy, tvorila hlavného hrdinu v animovanej rozprávke Dobrodružstvá Samka Klamka (1974) a je konfrontáciou naivného detského myslenia a konania so životnou stereotypnosťou a fantazijnou vyprahnutosťou sveta dospelých. Písala ju podľa želaní a v spolupráci s najmenšími čitateľmi časopisu Život. Ústav zdravotnej výchovy vydal v roku 1976 jej knižočku Čudná torta. Je to báseň s dejom. Z plánovaného poučenia o škodlivosti obezity detí vytvorila spisovateľka pôvabnú básnickú

26. S priateľkami spisovateľkami (sprava Margita Figuli, Zuzka Zguriška, Krista Bendová) 2. 3. 1977

27. Oslava 60. narodenín medzi členkami Zväzu slovenských žien, január 1983

rozprávku. V knihe Rozprávky z Dúbravky (1981) sa Bendová postupne dostala od fantazijných konfrontačných próz k próze zo skutočnosti, zo života sídliska.

Krista Bendová bola slovenská poetka, prozaička, novinárka a dramatička, známa predovšetkým ako autorka kníh pre deti a mládež. Bola veľmi produktívna, pre deti vytvorila vyše 50 publikácii. Na otázku, ako tvorí svoje diela, v roku 1978 odpovedala: *„Keď človek neživorí, ale normálne žije, má nápady od rána do rána, dokonca aj keď nechce“*. Hravosť textu zaručila jej knihám obľúbenosť u detí. Pre rozsah a obľúbenosť jej detských básní sa stala najrecitovanejšou autorkou na recitačných súťažiach. Všetky diela Kristy Bendovej, ktoré sú venované deťom, dokumentujú jej lásku k ním. K vrúcnej láske k svojim deťom, ktoré jej dodávali silu aj v ťažkých životných situáciách, sa vyznala vo svojom denníku, keď si v máji 1958 zapísala: *„Dnes tu spí Janko a keď mám decko pri sebe, nie som až taký slaboch. Nič na svete sa tomu nevyrovná, čo mi znamenajú tie decká“*.

28. S priateľmi spisovateľmi v Martine (zľava František Hečko, jeho manželka Mária, Krista Bendová, Mária Ďuríčková a Rudo Moric), 1985

O poéziu a prózu Kristy Bendovej je stále záujem. Vydavateľstvo Buvik robí ich reedície, čo je dôkazom toho, že jej dielo je stále živou čitateľskou hodnotou, ktorá aj súčasným deťom pomáha zintenzívňovať radostné vnímanie sveta.

Krista Bendová zomrela v deň svojich 65. narodenín 27.januára 1988 a pochovali ju na cintoríne v Slávičom údolí v Bratislave. Medzi tými, ktorí sa s ňou prišli rozlúčiť, bolo veľa takých, ktorí sa ako deti nadchýnali jej rozprávkami. Jedna z jej mladých čitateliek poslala do časopisu Život list, v ktorom smúti za ňou a súčasne jej vyslovuje vďaku: *„Milá, drahá teta Krista, ďakujeme Vám. Z úprimného študentského srdca Vám ďakujeme. Mali ste k nemu čarovný prútik, ktorým ste nám deťom otvárali svet radosti. Učili ste nás pozerať sa a počúvať okolo seba cez krásu a pravdu slova ... Koľko odvahy a nadšenia ste dokázali vniesť medzi nás úsmevnou vetičkou ... „.*[2]

Po smrti jej vyšli knihy Šťastný pes (1988) a Brumlíčkove rozprávky (1994).

[2] *ALU SNK Martin, Bendová Krista (1923 – 1988), sign. 184 BH 1 až 184 BH 5 Denníky 1950 – 1972; Poliak, J.: Ohňostroj humoru a fantázie. Čitateľ, 18, 1969, s. 138 – 139; Rosenbaum, K.: Doslov. In: K. Bendová, Pred zrkadlom. Bratislava 1976, s. 151 – 156; Bendová, K.: Byť aspoň na chvíľu znovu dieťaťom. In.: Poliak, J.: Rozhovory o literatúre pre mládež. Bratislava 1978, s. 29 – 42; Encyklopédia slovenských spisovateľov. Bratislava 1984, s. 44 – 45; Podhorská, A.: V ľudskom srdci celý svet. Časopis Život, 5, 1988, s. 35.*

Prehľad tvorby

Básnické zbierky

1948 Listy milému
1948 Milenec smútok
1948 Ruky
1950 Krajina šťastia
1955 O tú pieseň
1960 Cez oheň a vody (výber z poézie)
1965 Riziko
1967 Variácie na Osudovú a Nedokončenú
1976 Pred zrkadlom (výber z poézie)

Poézia pre deti a mládež

1949 Čačky – hračky (riekanka)
1950 Čo sa robí, čo sa stalo
1951 Vtáčky (pod pseudonymom Kristián Benko)
1951 Zvieratá (spolu s J. Kostrom)
1952 Pioniersky pochod
1953 Priamy smer do Tatier (spolu s J. Kostrom)
1954 Lesné zvieratká
1955 Ako Jožko Pletko poplietol si všetko
1956 Bola raz jedna trieda
1957 Cirkus Hopsasa
1959 Ako Jožko Pletko upratať chcel všetko
1962 Čiernobiela rozprávka
1962 Frčko a ježko
1962 Odvezte sa, odvezte, po vode i po ceste
1963 Kvapôčky
1963 Maťko ide do školy
1963 Sedem zlatých tajomstiev
1969 Rozpovie ti táto knižka, koho zjedla Mikimyška
1969 Bimbo cestuje
1969 Mám koníčka bieleho (reporelo)
1969 Zakvákala žabka (reporelo)
1970 Zázračné cvičky
1971 Tryskom na ihrisko
1971 Rozprávky z počítadla
1978 Odtrhni si básničku (reporelo)
1986 V tejto knihe rapoce straka

Próza pre deti a mládež

1955 Nezábudky
1966 Kde bolo, tam nebolo
1966 Opice z našej police
1967 Osmijanko rozpráva osem rozprávok o zvieratkách
1967 Osmijanko rozpráva osem rozprávok o princeznách
1967 Osmijanko rozpráva osem rozprávok o zázračných krajinách
1968 Osmijanko rozpráva osem rozprávok o vtáčikoch
1968 Osmijanko rozpráva osem rozprávok o detektívoch
1969 Osmijanko rozpráva osem podvodných rozprávok
1969 Osmijanko rozpráva osem sladkých rozprávok
1971 Osmijanko rozpráva osem lesných rozprávok
1971 Osmijanko rozpráva 8 x 8 = 64 nových rozprávok
1974 Dobrodružstvá Samka Klamka
1981 Rozprávky z Dúbravky
1988 Šťastný pes
1994 Brumlíčkove rozprávky

Iné knihy

1950 Umelci deťom
1959 Prvé kroky
1959 Sudca bude ľud
1959 Líška – staviteľka
1959 Grécko žaluje (reportážne kniha a televízne filmy)
1976 Čudná torta

Ocenenia

1949 Národná cena za zborník Umelci deťom
1962 Československá cena mieru
1957, 1962, 1967 Cena vydavateľstva Mladé letá
1969 Štátne vyznamenanie Za vynikajúcu prácu
1970 Cena Fraňa Kráľa za literárne dielo pre deti
1973 Cena Zväzu slovenských spisovateľov za Osmijankové rozprávky
1983 Zaslúžilá umelkyňa
V Bratislave – Dúbravke je na počesť Kristy Bendovej pomenovaná ulica

František Bizub

Brat Oldrich Benda

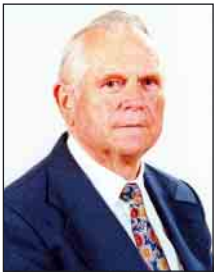

Oldrich Benda, brat spisovateľky Kristy Bendovej, sa narodil 18. novembra 1924 v Kráľovej Lehote. V rodine ho volali Oňo.

Do ľudovej školy chodil v Kremnici a Nových Zámkoch. Na gymnáziu študoval v Nových Zámkoch a po zabratí južných území Maďarskom v Banskej Bystrici, kde v roku 1943 maturoval. Odbor elektrotechnického inžinierstva na strojno-elektronickej fakulte Slovenskej vysokej školy technickej (SVŠT) v Bratislave vyštudoval s vyznamenaním v roku 1947. Na katedru teoretickej a experimentálnej elektrotechniky SVŠT nastúpil ako asistent v roku 1949. Tituly Prof. získal v roku 1963, DrSc. v roku 1968, člen korešpondent Slovenskej akadémie vied (SAV) v roku 1968, člen korešpondent Československej akadémie vied (ČSAV) v roku 1973, akademik SAV v roku 1977 a akademik ČSAV v roku 1981. Bol zahraničným členom Ruskej akadémie vied od roku 1994 a čestným členom Medzinárodnej akadémie elektrotechnických vied od roku 1998.

30. Na konferencii v Miláne v Taliansku (zľava), 1956

31. Na konferencii v Smoleniciach, 14. - 18. 11. 1983

32. Pri prejave na SVTŠ v Bratislave, 1983

Bol prvým profesorom Elektrotechnickej fakulty (EF), ktorý vzišiel z jej vlastných radov. Prodekan EF pre vedu a výskum (1953 - 1962), prorektor SVŠT pre vedu a výskum (1956 - 1958), dekan EF (1960 - 1962), vedúci Katedry teoretickej a experimentálnej elektrotechniky (1970 - 1983), hosťujúci profesor na Technickej univerzite Eidhoven v Holandsku (1970 - 1971), kde prednášal Fermagnetizmus a súčasne viedol výskum orientovaný na šírenie laserových lúčov v turbulentnej atmosfére.

Vyriešil Balistický wattsekundometer na priame meranie energie dodanej do zvaru u obrovských zváracích lisov v impulznom režime. Publikoval vyše 220 prác, z toho 100 vedeckých, bol autorom 6 vysokoškolských

učebných textov. V roku 1981 prednášal v Japonsku na pozvanie Japan Society for Promotion of Science. Na konferenciách v USA, Kanade, Francúzku, Španielsku, Sovietskom zväze, Maďarsku, Poľsku, Rumunsku, Bulharsku, Nemeckej spolkovej republike, Nemeckej demokratickej republike, Rakúsku a Taliansku uskutočnil 50 prednášok. Bol medzinárodne uznávaný v prínose modelovania magnetizačných procesov ako typických reprezentantov nelineárit s hysteréziou, umožňujúci ich predikciu na počítači pre potreby numerického riešenia magnetických polí a magnetických obvodov. V oblasti nelineárnej elektrodynamiky sa venoval problematike deterministického chaosu aj vzniku nárazových vĺn a elektromagnetických solitónov. Ako konzultant pre výskum pôsobil na Slovenskom metrologickom ústave.

33. Na konferencii v Dortmunde v Nemecku (v strede), 21. – 26. 5. 1990

34. Zvolený za zahraničného člena Ruskej akadémie vied (v strede), 1994

35. Pri prednáške na konferencii v Ustroni v Poľsku, máj 1999

Člen Vedeckej rady Laboratória elektrotechniky SAV od roku 1953, člen Predsedníctva SAV od roku 1970, podpredseda SAV od roku 1974, člen Prezídia ČSAV od roku 1974, predseda Vedeckého kolégia pre matematiku, fyziku a elektroniku od roku 1975. Riaditeľ Centra elektro-fyzikálneho výskumu SAV (1981 – 1989), podpredseda Koordinačného výboru Prezídia ČSAV pre vedecké prístroje a automatizáciu vedeckých experimentov, dlhoročný predseda Rady kľúčového smeru Elektronika a elektrotechnika, podpredseda Rady programu III. Teoretické základy techniky. Dlhoročný člen Vedeckých rád EF SVTŠ, SVTŠ, Matematicko-fyzikálnej fakulty Univerzity Komenského (MMF UK) a viacerých rezortných ústavov.

Za súbor prác z aplikovaného magnetizmu, venovaných technológii, konštrukcii a teoretickej analýze vlastností feritových jadier a tenkých feromagnetických vrstiev pre pamäti počítačov sa stal v roku 1968 spolu s akademikom Ľudovítom Kneppom laureátom Štátnej ceny Klementa Gottwalda za vedu. Držiteľ Zlatej Stodolovej medaily SAV, Striebornej medaily za zásluhy o vedu a ľudstvo ČSAV, Zlatej medaily SAV za spojenie vedy s praxou, Zlatej medaily SVTŠ, Zlatej medaily MMF UK. Zo zahraničných vyznamenaní mu boli udelené Čestný doktorát Moskovského energetického inštitútu, Medaila profesora Požaryskiego Towarišstva elektrikov Poľskich, Medaila rektora TU Ilmenau v Nemecku, Zlatá Křižíkova medaila rektora ČVUT v Prahe a Medaila rektora University

of Kanazawa v Japonsku. Nezabudol na svoj rodný kraj. Študenti z Liptova spomínajú, že im vždy podal pomocnú ruku. Zomrel 11. júla 1999 v Bratislave.[3]

František Bizub

Literárne dielo Kristy Bendovej je nadčasové

V dospelosti sa často vraciame do čias nášho detstva. Spomíname na bezstarostné časy, plné hier, kamarátstiev a rozprávok. V mysli sa nám vynárajú aj nezabudnuteľné veršíky, ktoré sme čítali zo šlabikára, počúvali ich v podaní pani učiteliek, rodičov alebo starkých a poctivo ich odriekali na rôznych vystúpeniach.

Ak má byť mojich pár slov venovaných spisovateľke detskej poézie a prózy Kriste Bendovej, tiež trochu zaspomínam. Vrátim sa do prvej triedy základnej školy, keď som sa naučila báseň Bola raz jedna trieda. Mne aj mojim spolužiakom sa zdala veľmi smiešna. Problém nám robilo zapamätanie si podobne znejúcich mien troch lapajov, ktorí kradli kriedu. Asi v tretej triede mi bolo veľmi ľúto Tónka Karelába a jeho nenaplnenej lásky k Evke Ružovej pre nezvládnutie pravopisu. Pani učiteľka mi vybrala na recitačnú súťaž báseň Parádnica. Túto báseň si spájam s mojim prvým úspechom v prednese poézie. Dnes viem, že to bolo najmä preto, že príbeh o dievčati menom Ica bol vtipný, výstižný a mne veľmi blízky, lebo si veľmi dobre pamätám, s akou usilovnosťou som aj ja vyťahovala zo skríň šaty aj topánky mojej maminky a hrala sa na dospeláčku.

Nebolo by ma vtedy napadlo, že v dospelosti budem žiť v rodnej obci Kristy Bendovej. A čo viac, že vďaka svojej práci v materskej škole budem mať možnosť deťom predškolského veku priblížiť jej tvorbu a sprostredkovať verše, ktoré spisovateľka s takou láskou venovala práve im. Obľúbili si najmä Jožka Pletka, ktorý za každých okolností všetko popletie.

Literárne dielo Kristy Bendovej je nadčasové. Najmä jej rozprávky, ktoré sršia humorom, fantáziou, vynaliezavosťou a deťom tak blízkym huncútstvom. Z množstva jej rozprávok vyhrali u detí v materskej škole Osmijankove rozprávky, pretože všetky rozprávky o zázračných krajinách, princeznách, zvieratkách aj detektívoch, ktoré im čítame väčšinou pred spaním, im umožňujú cestovať svetom fantázie.

Keď som mala možnosť bližšie sa oboznámiť so životom a tvorbou Kristy Bendovej, veľmi na mňa zapôsobili spomienky na jej detstvo v Kráľovej Lehote. Toľko milých spomienok a toľko lásky k rodisku môže napísať len človek láskavý, citlivý a vnímavý.

Som rada, že spolu s kolegyňami môžem prispieť k tomu, aby sa na tvorbu Kristy Bendovej nezabudlo, aby sa básne a rozprávky dostali k tým, ktorým boli s veľkou láskou určené, k deťom.

A ešte dúfam, že tak ako ja a všetci dospelí, ale aj dnešné deti, sa budú často vracať do čias svojho detstva, budú spomínať na jej básne a rozprávky, a že ich budú ďalej rozprávať svojim deťom.

Irena Piovarčiová, riaditeľka materskej školy

---

[3] *Profesori SVŠT v Bratislave 1938 – 1983. Archív SVŠT, Bratislava 1983, s. 11; Profesori STU 1937 – 1997. Slovenská technická univerzita v Bratislave 1999, s. 24; 80 rokov od narodenia akademika Oldricha Bendu (1924 – 1999). KTEE FEI STU a SAV, Bratislava 2004; Listy Ing. Kataríny Bendovej z 25. 3. 2000 a z 29. 1. 2005.*

Volali sme ju Babuľka

Spomínam si, keď pán prednosta železničnej stanice Benda priviedol 1. septembra 1929 malú Kristínku za ruku do školy. Boli sme na dvore a pán správca školy učiteľ Rokošíny čakal, kedy sa zhromaždíme a pôjdeme všetci do kostola na zahájenie nového školského roku. Podali si ruky a pán Benda povedal, že priviedol dcérku. Pán učiteľ nám Kristínku predstavil a povedal, že by bol veľmi rád, keby sme ju prijali medzi seba. Pán prednosta povedal pánovi učiteľovi *„Máte tu na ceste všade blato“*. Pán učiteľ povedal *„Budeme sa za lepšiu cestu modliť“*. Za dva či tri týždne došiel staničný zamestnanec pánovi učiteľovi povedať, že prišli dva vagóny škváry, aby zohnal zo štyroch furmanov. Starosta obce zabezpečil furmanov a prednosta Benda

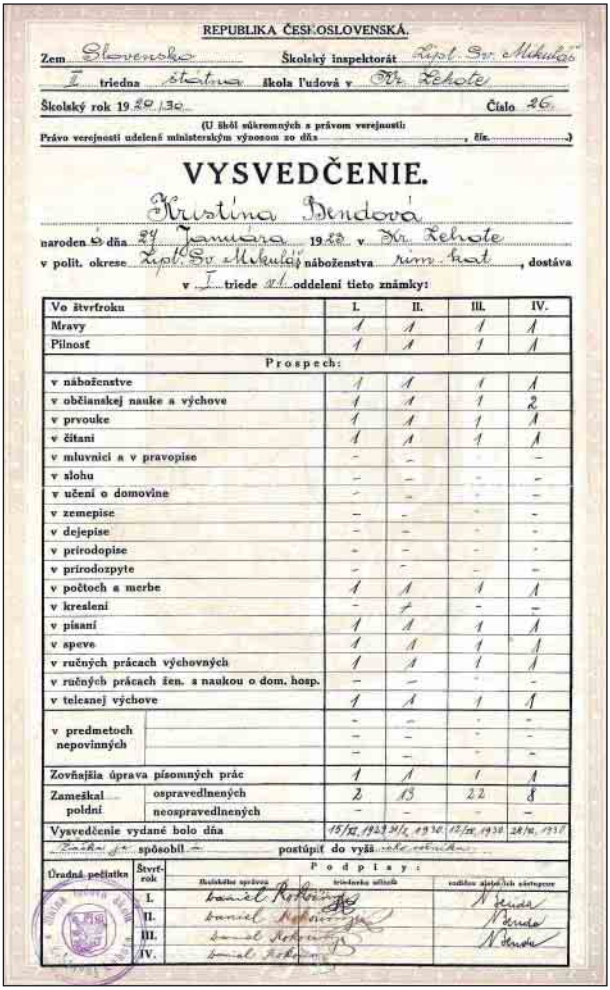

REPUBLIKA ČESKOSLOVENSKÁ.

Zem Slovensko Školský inspektorát Lipt. Sv. Mikuláš

I. trieda státna škola ľudová v Hr. Lehote

Školský rok 1929/30 Číslo 26.

(U škôl súkromných s právom verejnosti:
Právo verejnosti udelené ministerským výnosom zo dňa ....., čís. .....)

VYSVEDČENIE.

Kristína Bendová

narodená dňa 24 Januára 1923 v Hr. Lehote

v polit. okrese Lipt. Sv. Mikuláš náboženstva rím. kat., dostáva

v I. triede 21. oddelení tieto známky:

Vo štvrťroku	I.	II.	III.	IV.
Mravy	1	1	1	1
Pilnosť	1	1	1	1
Prospech:				
v náboženstve	1	1	1	1
v občianskej náuke a výchove	1	1	1	2
v prvouke	1	1	1	1
v čítaní	1	1	1	1
v mluvnici a v pravopise	–	–	–	–
v slohu	–	–	–	–
v učení o domovine	–	–	–	–
v zemepise	–	–	–	–
v dejepise	–	–	–	–
v prírodopise	–	–	–	–
v prírodozpyte	–	–	–	–
v počtoch a merbe	1	1	1	1
v kreslení	–	–	–	–
v písaní	1	1	1	1
v speve	1	1	1	1
v ručných prácach výchovných	1	1	1	1
v ručných prácach žen. s naukou o dom. hosp.	–	–	–	–
v telesnej výchove	1	1	1	1
v predmetoch nepovinných	–	–	–	–
	–	–	–	–
	–	–	–	–
Zovňajšia úprava písomných prác	1	1	1	1
Zameškal poldní ospravedlnených	2	13	22	8
Zameškal poldní neospravedlnených	–	–	–	–
Vysvedčenie vydané bolo dňa	15/XII. 1923	21/I. 1930	13/IV. 1930	28/VI. 1930

Páska ... spôsobil — postúpil do vyšš. ročníka

Úradná pečiatka	Štvrťrok	Podpisy: Školského správcu	triedneho učiteľa	rodičov alebo ich zástupcov
	I.	Daniel Rokošný		Benda
	II.	Daniel Rokošný		Benda
	III.	Daniel Rokošný		Benda
	IV.	Daniel Rokošný		Benda

ôsmich chlapov zo železnice a tí od stanice na dolnom konci cez celú dedinu až po školu na hornom konci urobili chodník. Tak sa pán prednosta Benda zaslúžil o chodník v obci. Pán učiteľ povedal, že za to sa dá modliť, že pán Benda dal urobiť chodník. Vtedy sme sa museli modliť trikrát za deň. Tie časy sme pre chudobu chodili viac ako polovica detí z triedy bosí, už sme nemuseli chodiť po blate.

Ja som s Kristínkou chodil jeden rok do triedy, vtedy bolo viac ročníkov spolu, ona bola prváčka. Vedela hneď plynule čítať aj písať, naučili ju to iste doma rodičia. Kristínka bola dobrá žiačka, najkrajšie čítala a dobre vedela aj počty. Bola veľmi priateľská a kamarátska ku každému. Volali sme ju Babuľka (húsatko). Na jej odchod z Kráľovej Lehoty sa už nepamätám. Našu dedinu navštevovala aj potom, keď sa odsťahovali. Párkrát som sa s ňou rozprával aj ja.

Ján Vrlík
z Kráľovej Lehoty, 90 ročný

Pamätná tabuľa na rodnom dome

V slnečné mrazivé popoludnie, v nedeľu 25. januára 1998, sa pred južným priečelím kráľovolehotskej železničnej stanice konala malá slávnosť. Pri príležitosti 75. výročia narodenia a 10. výročia úmrtia spisovateľky Kristy Bendovej občania na jej rodnom dome odhalili pamätnú tabuľu. Podľa návrhu kronikára obce Františka Bizuba ju zhotovilo a osadilo Kamenárstvo Radovan Kouřil z Liptovského Hrádku.

37. Pamätná tabuľa na rodnom dome

V úvode slávnosti zaznela spisovateľkina báseň Keby mala rozum stonožka v podaní Veroniky Lehotskej. So životom a dielom Kristy Bendovej prítomných oboznámila riaditeľka materskej školy Irena Piovarčiová, o vzťahu spisovateľky k rodnému kraju prehovorila Ing. Ivica Michalidesová. Pamätnú tabuľu odhalil starosta obce Peter Matisko. Záver patril básničke Bola raz jedna trieda, ktorú zarecitovala Denisa Bizubová. Spisovateľkino vyznanie rodisku *„ ... keď sa ma doteraz hocikto spýtal na detstvo, ešte nikdy som si nespomenula na iné, len na to najkrajšie, liptovské“*, je i mottom pamätnej tabule.

František Bizub

Premiestnenie urny do rodiska

Slávnostný akt uloženia urny našej rodáčky, slovenskej spisovateľky Kristy Bendovej na cintoríne v Kráľovej Lehote sa konal v nedeľu 9. októbra 2011. Stalo sa tak na základe článku Príbehy v časopise Život, v ktorom syn Juraj vyjadril prianie, že by bol najradšej, keby miestom posledného odpočinku jeho matky bola jej rodná dedina, na ktorú vždy s láskou spomínala. Starosta obce oslovil spisovateľkinho syna, vedúceho katedry matematiky na Univerzite v Hradci Králové doc. RNDr. Juraja Kostru, CSc. a začalo sa s prípravou premiestnenia urny z cintorína v Slávičom údolí v Bratislave do rodiska. Po 23. rokoch od svojej smrti sa Krista Bendová opäť vrátila do svojej rodnej obce, do nového urnového hrobu.

38. Urnové miesto Kristy Bendovej v Bratislave, marec 2011

Akt sa začal o 14. hodine v Dome smútku. Slávnostný príhovor predniesol starosta obce Vladimír Kapríni. Životopis, ktorý o svojom detstve napísala Krista Bendová a je vyznaním k rodnej Kráľovej Lehote, predniesla riaditeľka materskej školy Irena Piovarčiová. Žiačka Vanda Ballonová zarecitovala báseň zo spisovateľkinej zbierky Bola raz jedna trieda. Nasledovali príhovory spisovateľkinho syna Juraja a hostí. Cirkevný obrad previedla evanjelická farárka Mgr. Viera Mosná. Potom sa dlhý sprievod ľudí odobral k urnovému háju. Urnu niesol spisovateľkin šesťročný vnúčik Andrej. Bola uložená do pomníčka v tvare otvorenej knihy, na ktorej je na pravej strane text: *„ ... Nakoniec som teda ostala veľmi spokojná, že som sa narodila v krásnej liptovskej dedinke pod Tatrami, aj že som sa narodila ako tunajšie dievča. Vtedy sa začal môj naozajstný životopis ...“*. Pomníček financoval obecný úrad a zhotovilo ho Kamenárstvo Radovan Kouřil z Liptovskej Porúbky. Kytice a veniec k pomníčku položil starosta obce, spisovateľkina rodina a hostia. Slávnostnú atmosféru umocňoval evanjelický spevokol.

39. Dlhý sprievod ku urnovému pomníčku, 9. 10. 2011

Slávnostného aktu sa zúčastnili občania z našej obce, aj z okolitých obcí. Prišli hostia z Liptovského Hrádku a Liptovského Mikuláša, starostovia z okolitých obcí. Pozvanie na túto výnimočnú slávnosť prijali poslanec NR SR a operný spevák Mgr. art. Dušan Jarjabek (synovec nášho rodáka herca Ondreja Jariabeka), zaslúžilý umelec doc. Mgr. art. Juraj Šarvaš, šéfredaktorka vydavateľstva pre deti BUVIK Mgr. Mária Števková, Adriana Nitranová z autorskej spoločnosti LITA, vedecký tajomník Matice slovenskej v Martine prof. PhDr. Imrich Sedlák, CSc., riaditeľ Slovenského národného literárneho múzea v Martine PhDr. Jozef Beňovský, poslanec Žilinského samosprávneho kraja a primátor mesta Liptovský Hrádok Mgr. Branislav Tréger, PhD. a starosta obce Turčianska Štiavnička Peter Očka, kde je otvorený rodný dom spisovateľkinho manžela básnika Jána Kostru. Prišli aj členovia Spolku slovenských spisovateľov a členovia Miestneho odboru Matice slovenskej z Východnej.

40. Pomníček na Vianoce 2011

Po slávnostnom akte bola malá spomienková recepcia v penzióne Larion, ktorej sa zúčastnila najbližšia rodina, pozvaní hostia a predstavitelia obce.

Erika Šteučeková